

Česko plánuje využít evropské peníze na pokrytí železničních koridorů mobilním signálem 5G

Sousední země v EU významně investují do zlepšení mobilní datové konektivity v odlehlých lokalitách. ČR se chystá využít podobný evropský program na zlepšení pokrytí železničních koridorů mobilním signálem 5G. Jaké podmínky dotačního programu ČR připravuje ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi? To shrnuje studie poradenské společnosti Grant Thornton, která se dlouhodobě podílí na přípravě čerpání z různých dotačních titulů včetně programu Národní obnovy a pravidelně spolupracuje s Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky. Grant Thornton se zároveň dlouhodobě zabývá poradenstvím v telekomunikacích a sítěmi 5G. Oba tyto faktory byly impulsem ke zpracování studie „Benchmark a návrh konkrétních aspektů výzvy dokrytí 5G vlakových koridorů“, o jejíž plnou verzi můžete [zažádat zde](#).

Faktorem, který dává tématu pokrytí železničních koridorů 5G sítěmi značnou relevanci, je celospolečenský dopad. Dokrytí železničních koridorů vysokokapacitními sítěmi je navíc nástrojem, k dosažení cílů Evropské Komise i programového prohlášení vlády České republiky. V nich se hovoří o potřebě zajištění přístupu k datovým službám pro obyvatele, podnikatele, veřejnou správu a socioekonomické aktéry, zejména ve venkovských oblastech a dosažení stavu, aby bylo možné fakticky bez omezení využívat potenciál technologického vývoje a digitalizace na celém území státu. Navíc se předpokládá, že dostupnost rychlého internetu ve vlacích výrazně zvýší zájem o železniční přepravu, což je dalším cílem celoevropského měřítko.

Předmětem studie Grant Thornton je podrobně analyzovat základní parametry úspěšných notifikačních programů na podporu rozvoje mobilních sítí. V rámci benchmarku Grant Thornton prošel 3 vyspělé západní země, Německo, Španělsko a Itálii, a tím získal informace o nastavení klíčových parametrů podpory v oblasti dokrytí ekonomicky nerentabilních lokalit mobilními technologiemi.

Předmět podpory

Telekomunikační infrastruktura se skládá z aktivních a pasivních prvků. Již mnoho let lze pozorovat, že se mobilní operátoři (MNOs) snaží z důvodu úspory nákladů spojených s výstavbou a provozováním mobilních sítí a dosažení větší míry pokrytí pasivní infrastrukturu sdílet. S rostoucími požadavky na kvalitu pokrytí a využití dalších kmitočtových pásem však roste i počet případů sdílení aktivní části infrastruktury. Dochází také k vyčleňování telekomunikační infrastruktury do samostatných společností a dnes se tak na provoz a výstavbu často soustředí samostatné společnosti. Zatímco telekomunikační služby koncovým zákazníkům stále poskytují MNOs, kteří v některých případech stále vlastní a provozují aktivní prvky. Tato skutečnost je důležitá pro správné pochopení rozsahu uznatelných nákladů. Ve většině zkoumaných notifikací je až na výjimky uvedeno, že prvky aktivní infrastruktury nejsou do způsobilých nákladů zahrnuty. V případě pasivní infrastruktury z benchmarku naopak vychází, že veškeré nutné části pasivní infrastruktury pro zajištění cílových parametrů sítě jsou běžně součástí podpory. Jednou z výjimek je italská notifikace. Evropská komise schválila Itálii program, který podporuje jak pasivní, tak i aktivní infrastrukturu.

Inkrementální výnosy jsou v těchto lokalitách minimální a lze předpokládat, že většinou nepokryjí ani provozní náklady spojené s provozováním základnové stanice. Praktický dopad tedy je, že MNOs zajišťující aktivní prvky v dané lokalitě budou muset provozovat síť s provozními náklady, které se pohybují v řádech desítek tisíc za operátora za rok na každou základnovou stanici, a v pravidelných intervalech obnovovat aktivní infrastrukturu za vlastní prostředky. Infrastrukturní operátor provozující pasivní prvky, na které MNOs zavěsí prvky aktivní, má v Evropě šanci na získání dotační podpory pro výstavbu základnové stanice poměrně vysokou.

Výše veřejné podpory

O přiměřené výši podpory se v České republice stále diskutuje.

Výše podpory by měla být stanovena tak, aby bylo dosaženo pokrytí nebo dokrytí nyní nepokrytých, investičně i provozně náročných a vysoce nerentabilních „bílých oblastí“ a železničních koridorů. V této souvislosti je nutné vnímat vliv výše podpory na samotnou atraktivitu a realnost programu jako takového. V těchto oblastech je obvykle velmi omezená koncentrace obyvatel a osobní vlaky v železničních koridorech projíždí v intervalech. Pro privátně vlastněné subjekty tedy nemá smysl v „bílých místech“ stavět drahou telekomunikační infrastrukturu s pokročilou technologií, protože by po většinu času nebyla využívána buď vůbec nebo minimálně. Zároveň se jedná o oblasti, které jsou z výše uvedených důvodů vyňaty z povinností týkajících se pokrytí uložených držitelům práv na užívání příslušných 5G licencí.

Výsledkem této analýzy je zjištění, že ve všech analyzovaných zemích a notifikacích je hodnota míry podpory minimálně 90 % z prokázaných způsobilých výdajů projektu do pasivní infrastruktury běžnou mírou podpory. U některých notifikací dokonce existuje mechanismus výjimek, kdy v „nejhorších“ vymezených lokalitách může docházet i k vyšší míře podpory, dosahující až 99 % způsobilých výdajů. Jak je uvedeno výše, v některých případech je stejně vysokou mírou podpory podpořena i aktivní infrastruktura. Provedený benchmark tedy prokazuje, že nastavení 90 % i vyšší podpory je v komerčně nezajímavých lokalitách s vysokou nákladovostí a nízkou koncentrací trhu adekvátní a dobře obhajitelné.

Obecně lze konstatovat, že obvyklá maximální míra podpory v případě mobilních sítí (dle benchmarku nad 90 % pro pasivní prvky) je do jisté míry vyšší, než bývá zvykem u fixních sítí (viz například česká výzva na výstavbu sítí VHCN, kde jsou však podpořeny pasivní i aktivní síťové prvky). V případě této výzvy se však jedná pouze o velice malý zlomek veškerých investic do mobilních sítí. Za předpokladu plného čerpání investičního rozpočtu se bude jednat pouze o 1,3 % celkových investic do mobilních sítí v tomto tříletém období. Absolutní plánovaný objem podpory je zároveň v České republice zdaleka nejmenší v porovnání s ostatními zeměmi. Celkový objem financí v rámci programu podpory na pokrytí koridorů je z benchmarku nejnižší i v případě zohlednění velikosti země, jak z pohledu počtu obyvatel, tak z pohledu rozlohy.

Země	Počet € na 1 obyvatele	Počet € na km ² rozlohy
Česká republika	1,3	178
Itálie	33,9	6 687
Německo	28,4	6 600
Španělsko	3,4	314

Z perspektivy celkového počtu základnových stanic (BTS) avizovaný český program podporuje zdaleka nejnižší počet, zejména vzhledem ke kontextu pokrytí železničních koridorů. Pro kontext je zároveň důležité si uvědomit celkový počet BTS v České republice. Výroční zpráva ČTÚ za rok 2021 uvádí, že mobilní operátoři provozovali na konci roku 2021 17 728 základnových stanic LTE. Dle odhadu operátorů se v rámci výzvy podaří podpořit přibližně 80 BTS. V kontextu celkového počtu BTS mobilních operátorů v České republice se tak jedná o zvýšení počtu BTS 0,45 %. Vzhledem k těmto faktorům tak nelze v žádném případě hovořit o nepřiměřené tržní podpoře.

Závěr

Z pohledu závěrů jsou klíčové zejména 2 oblasti, které byly doposud otevřeny a diskutovány. První je rozsah podpory, ze kterého vychází informace, že v případně podobných notifikací je typicky podporována pouze pasivní infrastruktura a optický backhaul (je-li to nutné). V některých případech jsou však definovány i výjimky, kdy jsou podpořeny i aktivní prvky a bezdrátový backhaul. Z pohledu České republiky je tak klíčové zohlednit atraktivitu lokalit v oblasti železničních koridorů a vyhodnotit, zda není potřeba podpořit i tyto prvky pro zajištění pokrytí.

Druhou je výše maximální podpory, u které je v závěru nutné zopakovat, že míra podpory na úrovni 90 a více % je v případě mobilních sítí běžně aplikovanou praxí. Zároveň se v kontextu investování do mobilní infrastruktury jedná o pouze přibližně 1 % veškerých předpokládaných investic v daném období a nelze tak mluvit o nepřiměřené zásahu do tržního prostředí.

Plánovaná absolutní výše podpory je jak co do počtu základnových stanic, tak co do výše € na 1 obyvatele či € na km² rozlohy zdaleka nejnižší v porovnání s mnohem vyspělejšími zeměmi se silnou ekonomikou (viz tabulka) a lze se domnívat, že v případě České republiky se plánují podpořit ještě méně atraktivní lokality než v případě srovnávaných zemí.

Nezbývá tedy jen doufat, že míra podpory bude dostatečně atraktivní pro provozovatele telekomunikační infrastruktury, mobilní operátory a dočkáme se časů, kdy už nebudeme ve vlaku kvůli špatnému připojení sledovat pouze točící se kolečko a budeme naopak moci sledovat oblíbený seriál či si spolehlivě vyřídit pracovní záležitosti.